

Jødeforfølgelse

Kilde 3

Steen Metz' erindringer om Theresienstadt

Steen Metz fortæller i sine erindringer "Odensedreng i Theresienstadt 1943-45. En Holocaust-overlevendes refleksioner", der blev trykt i Odensebogen 2017, om sine oplevelser i en koncentrationslejr.

[...] Vi fik kun kort tid - jeg kan ikke huske hvor længe - til at pakke tøj og andre ting sammen, inden vi blev kørt i en lastvogn til Vestre Skole; her var der 60 jøder samlet i skolegården. I interviewet fortalte min mor: "Efter krigen fortalte en af vore naboer, hvor konen kom fra Tyskland mange år tidligere, at de tog til Vestre Skole og forsøgte at få os sat fri". Det var så rørende. I øvrigt har jeg for nylig genoprettet forbindelsen med naboens yngste datter, som bor i Tyskland og er nogle få år yngre end mig.

Vi fortsatte i lastvogne til Kolding. Mine bedste minder om Kolding efter krigen er det velkendte konditori, hvor de solgte pragtfulde kransekager. Jeg har altid været glad for mad, især søde sager. Jeg kan stadigvæk huske, hvor bagerierne lå i Odense; de fleste af dem eksisterer desværre ikke mere. Derefter begyndte vores rejse til helvede. Vi var i en kreaturvogn i 84 timer eller mere end tre og et halvt døgn. Jeg var skrækslagen, og jeg mener, det også var tilfældet med de voksne. Vi havde ingen idé om, hvor rejsen skulle ende. Vi var pakket som sardiner. Det var fuldstændigt mørkt uden lys og vinduer. Vi fik intet at spise eller drikke, undtagen hvad vi selv havde med. Atmosfæren var uhyre intens. Lugten blev værre og værre, da vi ikke havde

toiletter og måtte bruge nogle spande, der stod i hjørnet af kreaturvognen. Vi stoppede én gang, hvor vi fik lidt vand at drikke og noget frisk luft.

Melanie Oppenheim, som sammen med sin familie forsøgte at begå selvmord, da de var blevet pågrebet af Gestapo, og som også blev deporteret til Theresienstadt, har en glimrende beskrivelse af opholdet i kreaturvognen i sin bog *Menneskefælden: Om Livet i Konzentrationslejren*: "Gulvbrædderne var dækket af møg. Vi kunne hverken sidde eller ligge ned. Nogle besvimed, andre var i en tilstand af chok. De kunne ikke begribe, hvad der var hædt dem. Det var så grotesk og uvirkeligt".

[...] Vi tilbragte 18 måneder i Theresienstadt. Alle fanger over 16 år måtte arbejde som slaver. Min far udførte hårdt fysisk arbejde som vejarbejder; blandt andet gravede han grøfter. En ung dansk fange beskriver situationen således: "Jeg arbejdede sammen med Axel Metz, en sagfører. Han var mindst 30 år ældre end mig [han har muligvis set så gammel ud, men var kun 39 år gammel, SM]. Han havde aldrig tidligere arbejdet med en skovl eller andre redskaber. Han blev pisket, sparket og mishandlet af de tyske vagter til det punkt, hvor han næsten fik et nervesammenbrud. Jeg havde lært den slags arbejde på gården i Danmark, så når de tyske vagter vendte sig om, lavede jeg også noget af hans arbejde [Jeg syntes, det var så pænt! SM]. Vi arbejdede godt sammen, men han kunne ikke holde til det. Han blev mere eller mindre slået ihjel af arbejdet".

Jeg kan tilføje, at de arbejdede om vinteren; det kolde vejr gjorde det sikkert endnu vanskeligere. Min mor skriver således i spørgeskemaet: "Min mand havde intet arbejdstøj, og da det var koldt, måtte han arbejde med overfrakke på, hvorpå en SS'er en dag kom hen til ham og flåede frakken af ham og spurgte ham, om han mente, man kunne arbejde med overfrakke på. Min mand sled så hårdt, at han kun kunne holde til dette arbejde et par måneder. Da

var han kommet ned på sin halve vægt og lå i lange, mange uger på "hospitalet"\".

Det er umuligt at finde de rigtige ord til at beskrive mine følelser, da jeg læste ovenstående om min far for første gang i 2009. Nu er jeg imidlertid glad for, at jeg hørte sandheden, selv om den gør ondt. Det beviser, hvor grusomt nazisterne behandlede jøderne. Jeg er ikke klar over, om min mor vidste, hvor forfærdeligt min far blev behandlet, mens det skete. Efter mindre end seks måneder i lejren døde min far i den unge alder af 40 år af sult. Naturligvis ville tyskerne ikke indrømme, at min far døde af sult; de skrev lungebetændelse på dødsattesten. Men Melanie Oppenheim skriver således i sin bog: "Den bratte omvæltning, som livet i en koncentrationslejr medførte, havde en frygtelig effekt på mange danskere, særligt i starten [inden vi begyndte at få tilsendt pakker med fødevarer efter seks måneders forløb, SM]: de blev udmagret, de svandt ind, nogle døde, for eksempel, vores ven, sagfører Axel Metz fra Odense".